

Problemskabende adfærd

– et rogivende
perspektiv

Bo Hejlskov Elvén
Autoriseret psykolog

Program

Definition

Tænkning

Ansvarsprincippet

Kontrolprincippet

Metode

Kravtilpasning

Affektive metoder

Definition

Adfærd som skaber problemer

- For hvem?
- Vi definerar adfærden som problemfyldt, når den er et problem for os
- Det er når vi ikke har den rigtige metode

Denne definition indebærer at vi bliver nødt til at forholde os til vort ansvar for adfærden

Ansvarsprincippet

Den som tager ansvar kan
påvirke

Ansvars- princippet

Hvis vi ikke har en god
metode vil vi gerne
aflevere ansvaret et
andet sted

Ansvars- princippet

Vi prøver ofte at dumpe
ansvar på dem som mindst
kan bære det

- Forældre
- Andre tilbud
- Politikere og ledelse
- Brugere

Ansvars- princippet

Man kan dumpe ansvar på brugeren ved at bruge metoder, som placerer ansvaret hos brugeren

- Appellerende pædagogik
- Straf
- Konsekvenser
- Irettesættelser
- Belønningssystemer

Ansvars- princippet

Eller ved at synes at hun
er

- Stædig
- Umotiveret
- Kravafvisende
- Oppositionel
- Ulydig

**Mennesker der
kan opføre sig
ordentligt, gør det**

(Ross W. Greene)

Eller også kan man måske ikke leve op til krav til

- At forstå konsekvenser af egne handlinger
- Flexibilitet
- Udholdenhed
- Impulskontrol
- Sociale evner
- Stressfølsomhed
- Overskud
- Efterrettelighed

Opdragelse?

Det indebærer at vi bliver nødt til at gøre op med forestillinger som stammer fra almindelig opdragelse

- Opdragelse handler om at påvirke barnets vilje
- Almindelig opdragelse har effekt på måske 90 % af alle mennesker
- Dog ikke de mennesker i arbejder med
- Man får til tider en diagnose når almindelig opdragelse ikke fungerer
- Vi rammer nogle gange **metodeloftet** og begynder at opdrage
- Metoder som vi ved inte virker skal ikke gentages!

Metode?

Irettesættelser og skæld ud

- Der er aldrig vist en positiv effekt af skæld ud
- Det samme gælder irettesættelser av børn eller mennesker med særlige behov
- Men derimod effekterne
 - Lavere entusiasme
 - Mindre udholdenhed
 - Svagere koncentrationsevne
 - Depression og lavt selvværd
 - Fysiske sygdomme som kræver behandling
- Fortæl derfor hvad man skal gøre istedet
- Og fortæl når man rigtigt

Metode?

Straf

- Straf har ingen positiv effekt hos den som straffes
- Der er dog effekter:
 - Den negative effekt: Der er vist en tydelig sammenhæng mellem straf og senere kriminalitet og anden problemskabende adfærd
 - Den legitimerende effekt
 - Den belønnende effekt: Forskning har vist at den der straffer får en dopaminkick

Metode?

Konsekvens

- Hvad er konsekvenspædagogik?
 - Forudsigelighed, tydelighed og tryghed?
 - Hvis man ikke kan forstå årsag og virkning i en kompleks sammenhæng
 - Kan man ikke forudsige fremtid
 - Og heller ikke andres adfærd
 - Inklusive personalets krav

Derfor opleves konsekvenser ofte som uforudsigelige straffe

Og derfor virker konsekvenser ikke på mennesker som synes de er uretfærdige

Kontrolprincippet

Man bliver nødt til at have kontrol over sig selv, hvis man skal kunne låne lidt ud til en anden

Kontrolprincippet

Lettere problemskabende adfærd er ofte strategier for at bevare kontrollen

- At nægte
- At lyve
- At gå to skridt baglæns eller løbe væk
- At spytte, slå et slag eller skringe
- Skældsord eller trusler
- At bide sig i hånden eller skære sig i armen

Ikke-farligt

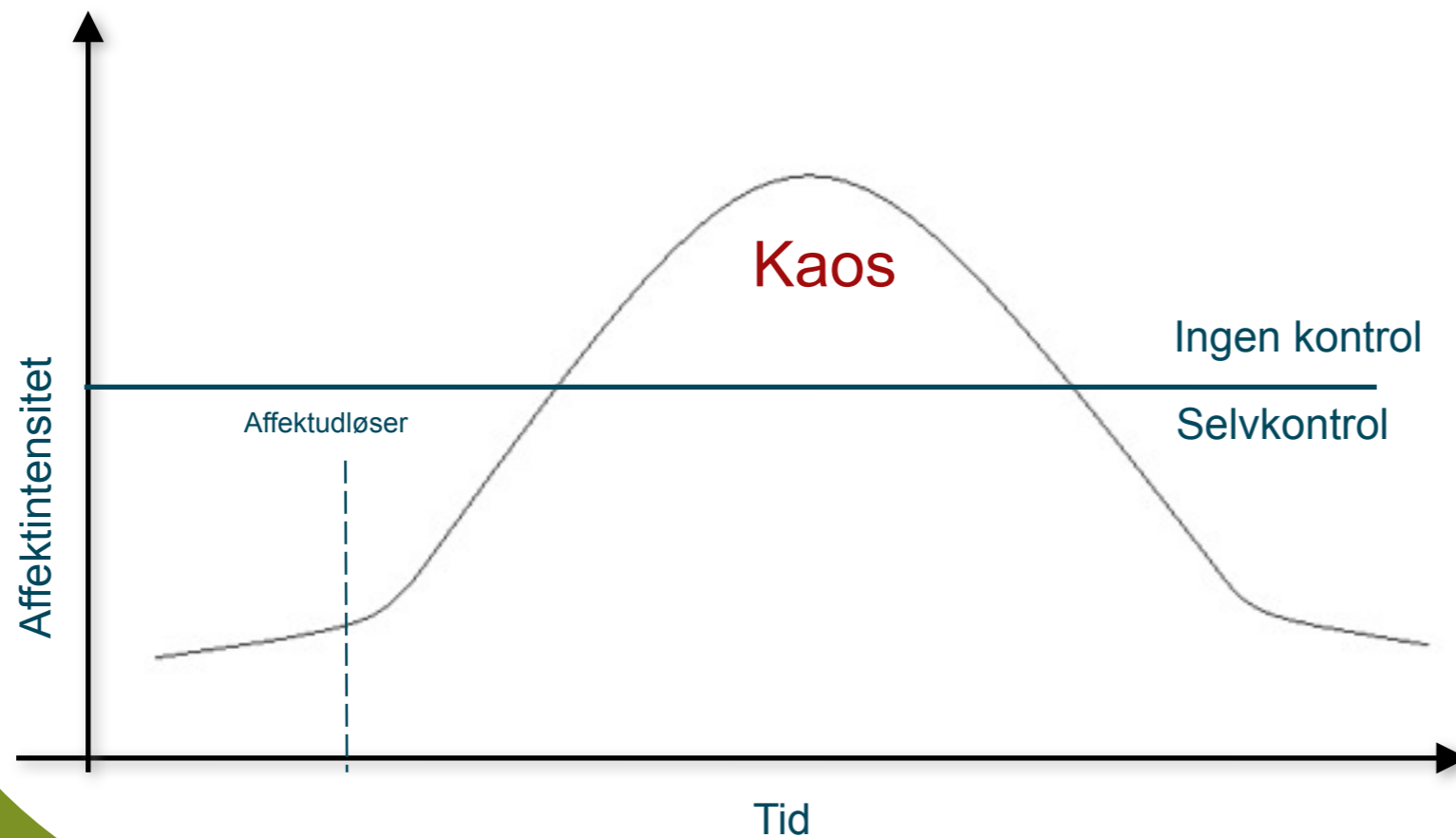
Kontrolprincippet

Tungere problemskabende adfærd handler ofte om att man har tabt kontrollen

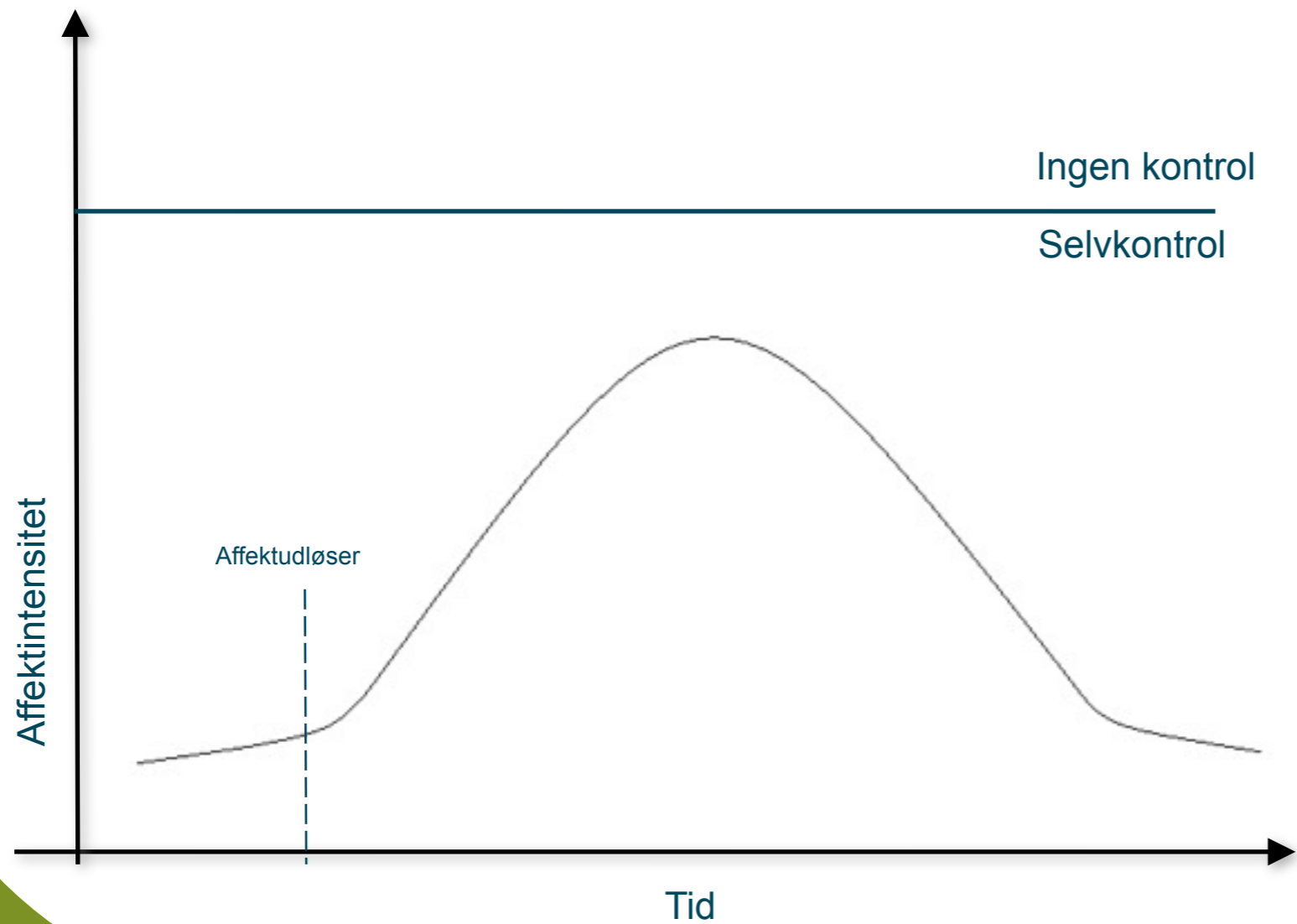
- Slag
- Spark
- Bid
- Kast med stol
- Voldsom selvskade

Farligt!

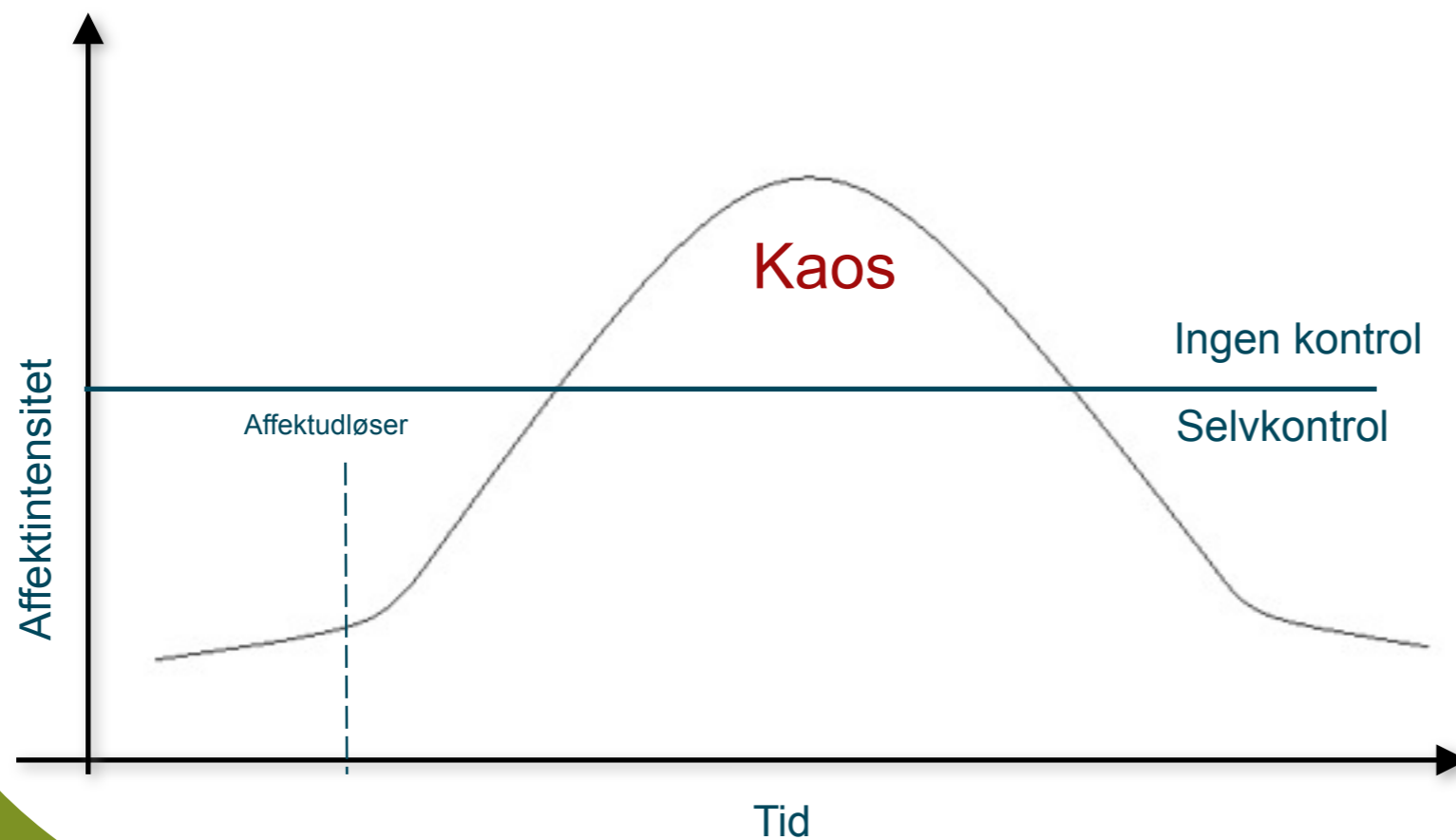
Affektregulering

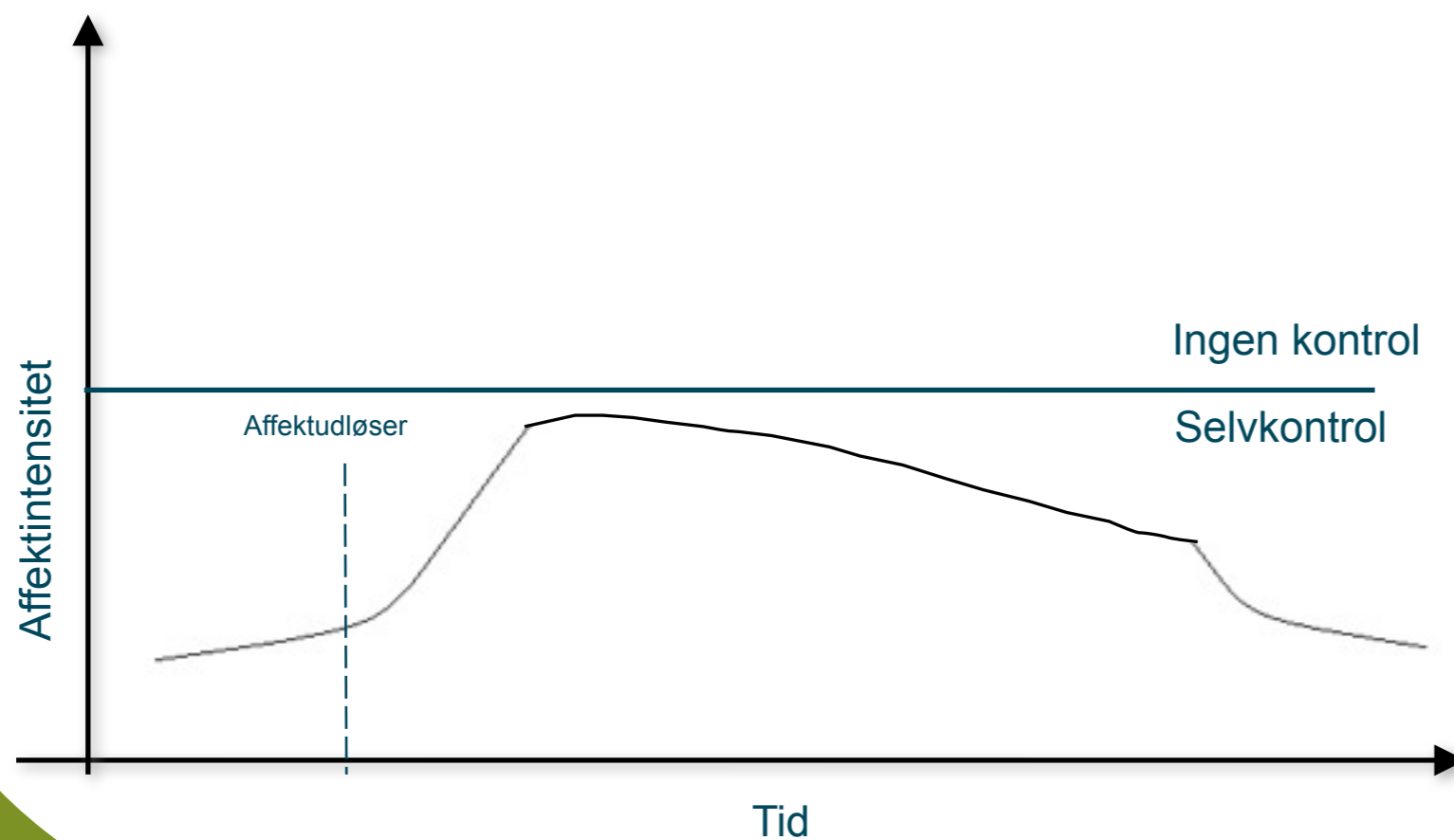
Affektregulering

Affektregulering

Affektregulering

Kontrolprincippet

Derfor skal vi stræbe efter at

- Brugeren ikke mister kontrollen
- Brugeren hurtigst muligt får kontrollen igen hvis han har mistet den

Metode

- Kravtilpasning
- Affektive metoder

Krav

70 + % af alle konflikter mellem personale og bruger foregår af et krav

Vi er dog nødt til at stille krav

- Pædagogisk arbejde har som mål at kompensere for brugerens manglende evne til at vide hvad der er godt for ham
- Vi stiller derfor krav for at
 - Få ro i hverdagen
 - Få hverdagen til at fungere
 - Få hygiejne etc
 - Udvikle brugeren

Men vi er nødt til at forholde os til vor krav sætning

Krav

Der er to slags krav

- Minuskrav - Hold op, stop, lad være etc
- Pluskrav - Nu skal du ... , kom her etc

Minuskrav medfører ikke nogle ændringer på sigt

Ved pluskrav er man nødt til at tage ansvar for reaktionen

Kravtilpasning

Alle har ret til at sige nej!

Den pædagogiske opgave er at stille kravet på en måde som indebærer at brugeren siger ja

- En begribelig struktur
 - Geografisk
 - Tidsmæssig
 - Regler
- Vi-oplevelser
- Valg
- At lede videre
- Forberedelse
- At blive færdig
- At blive klar
 - Snooze-metoden
- Bestikkelse og motiverende handlinger

Kravtilpasning

Og hvis ingenting virker:

Det er aldrig for sent at give op!
(Ronny Eriksson)

Men brug Matthews Lov:

Alle pædagogiske nederlag
kræver en handlingsplan!

Øh...

Og det handler ikke om
at sige fra eller at lade
brugeren gøre som han
vil

Det er yderligheder som
ikke fungerer

Vi er nødt til at stille
kravet på en måde som
indebærer at vi får et
helt frivilligt ja

Metode

- Kravtilpasning
- Affektive metoder

Affekt

Det er et antal grundlæggende affekter, som fungerer fra vi er små:

- Glæde
- Overraskelse
- Vrede
- Angst
- Frygt
- Ked
- Skam
- Lede
- Afsmag / afsky

Affektsmitte

Affekt smitter - vi kan
mærke hinandens
affekter

Det gør vi med såkaldte
spejlcellefunktioner

Vi spejler hinandens
muskelspændinger

Affektsmitte

Alle børn er født med evnen
til affektsmitte

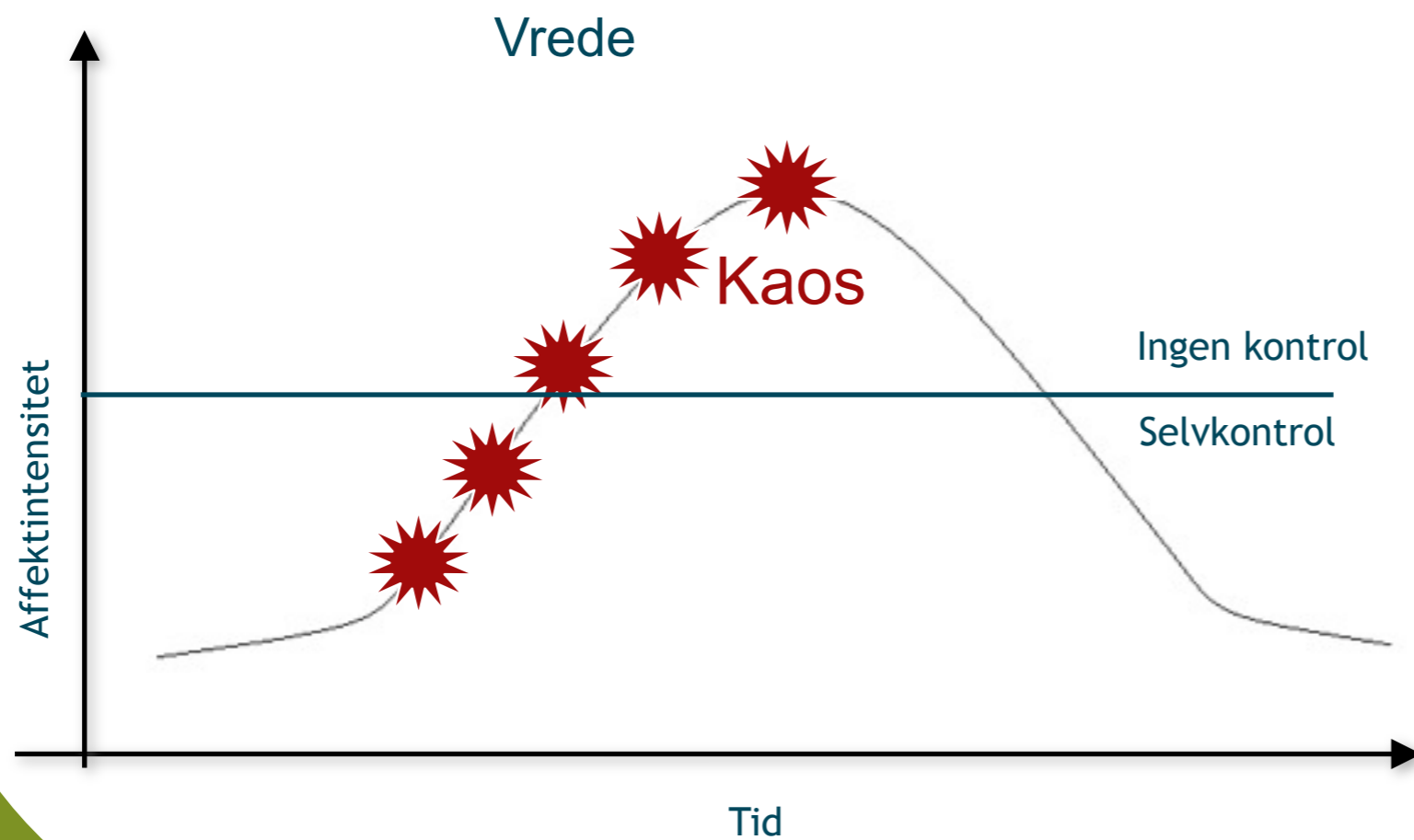
Det er det første led i
empatiudviklingen

Børn med særlige behov har
vanskeligheder i den fortsatte
empatiudvikling

Man udvikler ikke evnen til at
skelne mellem egne og andres
affekter

Ved psykose, hjerneskade
eller demens mister man den

Affektregulering

Affektive metoder

Dæmp de store følelser

Afled

- Med humor
- Med personaleskift
- Med håndfaste afledninger

Undvig øjenkontakt ved
kravsætning eller konflikt

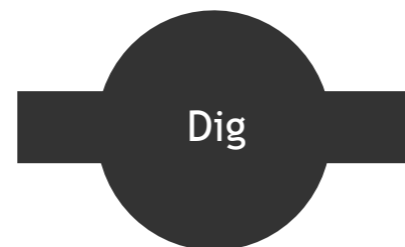
- Også kvitteringsøjeblik

Affektive metoder

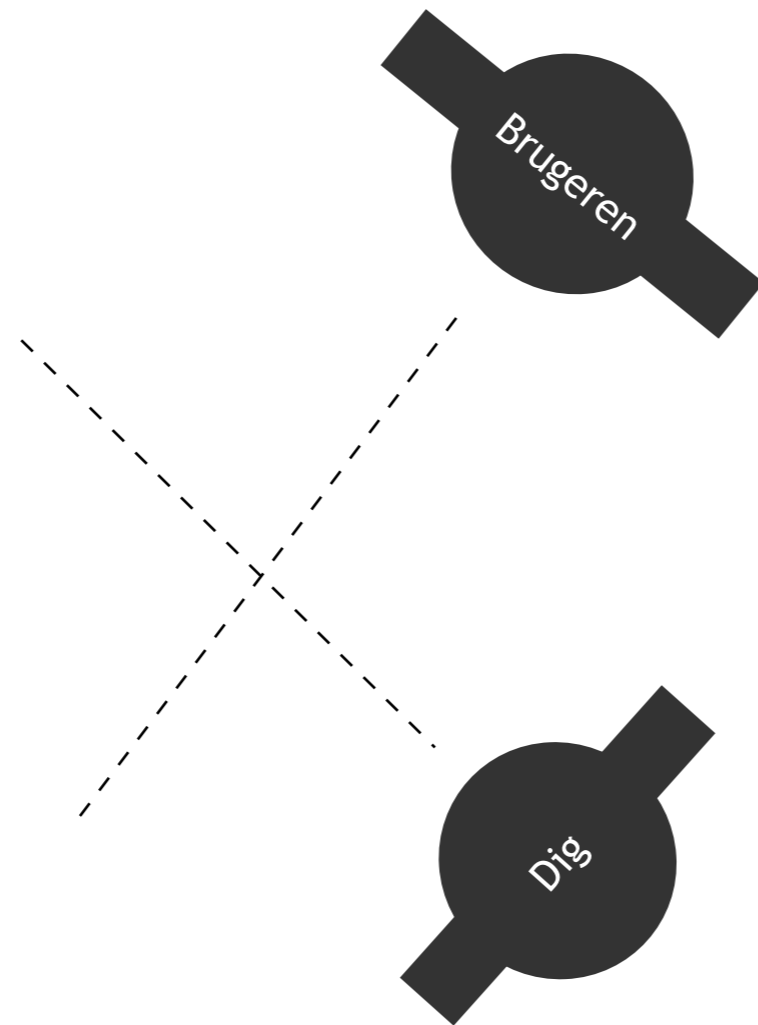
Pas på afstanden

- Hver gang brugeren går to skridt væk fra dig skal du gå to skridt baglæns
- Gå baglæns ved krav sætning
- Placer dig ikke lige overfor brugeren

Affektive metoder

Affektive metoder

Affektive metoder

Sæt dig ned når brugeren bliver urolig

Undvig at markere dig fysisk

Lad som om du er i byen en mørk lørdag aften!

Undvig at blive smittet af brugerens uro

Sørg for at smitte brugeren med din ro

Affektive metoder

- ved kaos

Få andra brugere ud så der bliver plads og ro

Undvig berøring med spændte muskler

Slap af hvis brugeren tager fat i dig

Affektive metoder

- ved kaos

Og i nødsituationer, hvor du er nødt til at tage fat i en bruger

- Brug bevægelse, ikke fastlåsnings som øger adrenalinet
- Slip aktivt efter nogle sekunder
- Sørg for at undvige smerte, det øger stressen
- Brug reflekser

Principper

Mennesker som kan opføre sig ordentligt gør det

Du har ansvaret for brugerens adfærd og reaktioner

Pædagogik skal have som mål at brugeren har kontrollen over sig selv

Kravtilpas - alle har ret til at sige nej!

Ro på - afstand, se væk, siden til

Og brug Matthews lov - alle pædagogiske nederlag kræver en handlingsplan

www.hejlskov.se